

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

NGUYỄN THỊ THẨM

**VẬN DỤNG HỘI HỌA ĐIỂM SẮC TRONG TRANH CỦA
HỌA SĨ GEORGES SEURAT VÀO DẠY HỌC MĨ THUẬT
TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ THĂNG LONG,
QUẬN BA ĐÌNH, THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
LÍ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC BỘ MÔN MĨ THUẬT
Khoá 10 (2020 -2022)**

Hà Nội, 2022

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TW**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Trang Thanh Hiền

Phản biện 1: PGS.TS NGUYỄN VĂN CƯƠNG

Phản biện 2: PGS.TS TRẦN THỊ BIÊN

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào ngày 01 tháng 12 năm 2022

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Ngày nay, việc tìm hiểu về nghệ thuật thế giới là một xu hướng trong giáo dục mỹ thuật, nhằm giúp cho người học hiểu thêm về các trường phái, phong cách hội họa của các họa sĩ lừng danh trên thế giới. Trong chương trình học của các khối lớp 6, 7, 8, 9 cũng cho HS tiếp cận với các trường phái, phong cách, di sản văn hóa, nghệ thuật của Việt Nam và của thế giới, từ đó vận dụng vào thực hành, sáng tạo thẩm mỹ gắn với thực tiễn cuộc sống.

Tân Ấn Tượng là một xu hướng nghệ thuật ra đời sau chủ nghĩa Ấn Tượng. Sau khi trường phái Ấn Tượng xuất hiện, tổ chức nhiều cuộc triển lãm nhưng vẫn chưa được đông đảo công chúng ủng hộ, hai họa sĩ người Pháp là Georges Seurat và Paul Signac nhìn nhận thấy những điểm cần thay đổi. Seurat muốn làm cho nghệ thuật Ấn Tượng trở nên vững chãi hơn, dựa trên cơ sở của khoa học. Thứ mà hai họa sĩ dựa vào chính là những thành tựu của quang học. Ông trở thành cha đẻ của hội họa điểm sắc. Tân Ấn Tượng cũng có thể được xem như là một tiền nhiệm quan trọng của trường phái biểu hiện và góp phần phát triển nghệ thuật thế kỷ XX.

Việc đưa tác phẩm của các họa sĩ nổi tiếng thế giới nói chung, tranh của Georges Seurat nói riêng vào dạy học chưa được vận dụng nhiều trong môn Mỹ thuật tại trường THCS Thăng Long. Có một số bài viết trên sách báo, tạp chí viết về hội họa điểm sắc và tài liệu liên quan đến hướng dẫn phương pháp dùng điểm chấm trong dạy học cho HS, Tuy nhiên chưa có ai vận dụng hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học Mỹ thuật tại trường THCS Thăng Long. Đây là lý do học viên chọn đề tài: “**Vận**

dụng hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học Mĩ thuật tại Trường THCS Thăng Long, quận Ba Đình, thành phố Hà Nội” làm luận văn tốt nghiệp.

2. Tình hình nghiên cứu đề tài

2.1. Những nghiên cứu về hội họa Tân Ấn Tượng

Tài liệu tiếng Việt:

Phạm Cao Hoàn, Nguyễn Thị Thụy Vân (biên dịch) (1999) *Họa phái Ấn tượng*, Nxb Mĩ thuật, Hà Nội. Cuốn sách viết về quá trình hình thành và phát triển của họa phái Ấn tượng với những tác phẩm hội họa tiêu biểu của hội họa Phương Tây cuối thế kỉ XIX đầu thế kỉ XX và sự ảnh hưởng của nó tới nền hội họa thế giới.

Khải Phạm, Phạm Cao Hoàn, Nguyễn Khoan Hồng (biên dịch) (1999), *70 danh họa bậc thầy thế giới*, Nxb Mĩ thuật, Hà Nội. Cuốn sách giới thiệu các danh họa bậc thầy thế giới kèm theo các tác phẩm và kĩ thuật thực hiện của họ.

Khai.K. Pham (biên dịch), Sister Wendy Beckett (tác giả) (2005), *Câu chuyện hội họa từ tiền sử đến hiện đại*, Nxb Mĩ thuật, Hà Nội, tác giả đã đem đến cho người đọc những câu chuyện hấp dẫn về nghệ thuật trong suốt 800 năm qua của hội họa phương Tây.

Lưu Bích Ngọc (biên dịch), E. H. Gombrich (2020), *Câu chuyện nghệ thuật*, Nxb Dân trí, Hà Nội, kể về lịch sử nghệ thuật châu Âu từ thời cổ đại đến hiện đại, được tác giả khảo sát, nghiên cứu và đánh giá ở nhiều lĩnh vực khác nhau như điêu khắc, hội họa, kiến trúc...

Đặng Thái Hoàng (chủ biên) (2007), *Giáo trình lịch sử nghệ thuật tập II*, Nxb Xây dựng. Trong cuốn sách này nhóm tác giả trình bày phong cách hội họa theo chủ nghĩa Ấn Tượng, Tân Ấn Tượng và

Hậu Ấn Tượng, Tượng trưng, Nhóm họa Nabis, Dã thú, Lập thể, Vị lai và họa phái Paris, Art Nouveau và chủ nghĩa Biểu hiện, nghệ thuật Trừu tượng, Dadaism và chủ nghĩa Siêu thực, Pop - Art, nghệ thuật Địa hình, nghệ thuật Sắp đặt, xu hướng phát triển của điêu khắc phương Tây hiện đại.

Tài liệu nước ngoài:

Arron Adams (2021), *Georges Seurat: His palette*, CreateSpace Independent Publishing. Cuốn sách Nghệ thuật nghiên cứu này bao gồm các bảng màu được chọn lọc trong các tác phẩm của Georges Seurat.

Robert L. Herbert, Neil Harris (2004), *Seurat and the Making of 'La Grande Jatte'* Paperback, University of California Press, cung cấp một cái nhìn sâu sắc, hấp dẫn về quá trình mang thai, thực hiện và ảnh hưởng của kiệt tác của Georges Seurat.

Hajo Düchting (2017), *Seurat (Basic Art - English Edition)*, Taschen America Publisher, giới thiệu về cuộc đời và các tác phẩm của Georges Seurat.

Marisa Boan (2020), *Georges Seurat: Activities for Kids (Meet the Artist by Magic Spells for Teachers)*, Independently Publisher. cung cấp các hoạt động thú vị phù hợp với các độ tuổi của trẻ em. Luyện tập các kỹ năng bằng các hoạt động so sánh tương phản, đặc điểm nhận dạng yếu tố tạo hình bằng các tác phẩm hội họa của Georges Seurat.

2.2. Những nghiên cứu về lý luận và phương pháp dạy học Mỹ thuật

Nguyễn Thu Tuấn (2016), *Lý luận và phương pháp dạy học Mỹ thuật ở trường THCS*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội. Nghiên cứu về mục tiêu, vai trò, nhiệm vụ và nội dung chương trình môn Mỹ

thuật THCS. Nghiên cứu về các nguyên tắc dạy học; các hình thức tổ chức dạy học; các hình thức, nội dung và cách kiểm tra đánh giá bài làm của HS.

Nguyễn Thu Tuấn (2013), *Dạy học Mỹ thuật ở trường THCS dựa vào phương tiện đa chức năng nhằm phát huy tính sáng tạo ở trẻ em*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội. Nghiên cứu về cơ sở lí luận và thực tiễn sử dụng phương tiện dạy học trong dạy học Mỹ thuật ở trường THCS để hình thành kiến thức và kĩ năng sử dụng phương tiện đa chức năng trong dạy học cho đội ngũ GV, nhằm phát huy tính sáng tạo của HS.

Đàm Luyện (chủ biên) - Bạch Ngọc Diệp - Nguyễn Quốc Toàn (2008), *Một số vấn đề về đổi mới phương pháp dạy học môn Mỹ thuật*, Nxb Giáo dục, Hà Nội. Nhóm tác giả nghiên cứu về cách đổi mới phương pháp dạy học Mỹ thuật ở trường THCS, trong đó có một số giáo án minh họa về sự đổi mới phương pháp đó.

Nguyễn Quốc Toàn (chủ biên) - Hoàng Kim Tiến (2007), *Giáo trình phương pháp dạy - học Mỹ thuật*, Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội. Nhóm tác giả nghiên cứu về những vấn đề chung của việc dạy học Mỹ thuật ở THCS, các phương pháp dạy - học Mỹ thuật, phân tích đặc điểm các phân môn và những phương pháp thường vận dụng trong dạy - học theo từng phân môn Mỹ thuật THCS.

2.3. Luận văn viết về vận dụng nghệ thuật trong tranh của họa sĩ vào dạy học

Luận văn *Nghệ thuật trong tranh của Gustav Klim vận dụng trong giảng dạy môn Tạo mẫu trang phục*, Khoa Thiết kế thời trang, Trường DHSP Nghệ thuật TW [11]. Luận văn nghiên cứu, phân tích và học hỏi phương pháp tạo dáng trang phục, cách sử dụng màu sắc, hoa văn

trên váy áo của các nhân vật trong tranh của họa sĩ để đưa vào dạy học thiết kế thời trang.

Luận văn *Nghệ thuật của Claude Monet trong dạy học môn Đồ họa thời trang, Trường ĐHSP Nghệ thuật TW* [32]. Luận văn nghiên cứu, khai thác hình ảnh nhân vật cùng trang phục của nhân vật nam và nữ trong tranh của Claude Monet đưa vào dạy học ngành thời trang.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Luận văn nghiên cứu về hội họa Tân Ấn Tượng, trong đó nghiên cứu chủ yếu về các tác phẩm của họa sĩ Georges Seurat. Từ đó xác định những đặc trưng nghệ thuật hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat và vận dụng vào dạy học Mĩ thuật cho HS lớp 6, lớp 7 tại trường THCS Thăng Long, Ba Đình, Hà Nội.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Trình bày cơ sở lý luận và thực tiễn về vận dụng nghệ thuật điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học Mĩ thuật tại Trường THCS Thăng Long để nghiên cứu đề tài.

Giới thiệu, phân tích đặc điểm tạo hình của hội họa điểm sắc trong những tác phẩm thuộc phạm vi nghiên cứu.

Nghiên cứu thực trạng dạy học môn Mĩ thuật tại Trường THCS Thăng Long, Ba Đình, Hà Nội.

Hướng dẫn HS vận dụng nghệ thuật tạo hình trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào một số chủ đề có liên quan của môn Mĩ thuật ở trường THCS.

Thực nghiệm dạy học tại Trường THCS Thăng Long, thành phố Hà Nội.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng

Nghiên cứu về nghệ thuật điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat, tìm hiểu thủ pháp, kỹ thuật, những yếu tố ngôn ngữ nghệ thuật của hội họa điểm sắc trong các tác phẩm tiêu biểu phù hợp với các em HS để vận dụng vào dạy học Mỹ thuật ở Trường THCS Thăng Long.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Đề tài tập trung nghiên cứu vai trò, kỹ thuật của hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat thuộc trường phái Tân Ấn Tượng trong dạy học Mỹ thuật tại trường THCS Thăng Long.

Khảo sát và thực nghiệm với HS khối lớp 6, 7 của trường THCS Thăng Long.

5. Phương pháp nghiên cứu

Luận văn sử dụng các phương pháp chính sau đây:

Phương pháp nghiên cứu tài liệu: Thu thập và tổng hợp các tài liệu, sách báo có nội dung liên quan đến các vấn đề thuộc phạm vi nghiên cứu của luận văn để từ đó tìm ra hướng nghiên cứu phù hợp.

Phương pháp phân tích, so sánh, đánh giá: Sử dụng phương pháp này trong luận văn để so sánh sự khác biệt giữa các hình thức dạy học khác nhau.

Phương pháp khảo sát, thực nghiệm: Thực nghiệm vận dụng kiến thức về nghệ thuật điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học Mỹ thuật tại Trường THCS Thăng Long.

6. Đóng góp của luận văn

Đóng góp thêm nguồn tài liệu có hệ thống, chuyên sâu cho GV và HS trong các bài học có liên quan.

Tạo cho HS khám phá phương pháp vẽ mới lạ, độc đáo. Đồng thời góp phần nhỏ vào nghiên cứu nghệ thuật để hiểu rõ được giá trị thẩm mỹ, giá trị nghệ thuật của nội dung và hình thức biểu hiện trong một số tác phẩm mỹ thuật về hội họa điểm sắc.

7. Bộ cục của luận văn

Kết cấu của luận văn gồm: Mở đầu, Nội dung 3 chương, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục.

Chương 1: Cơ sở lý luận và thực tiễn

Chương 2: Đặc trưng ngôn ngữ tạo hình trong tranh của họa sĩ Georges Seurat và biện pháp vận dụng vào dạy môn Mỹ thuật tại trường THCS.

Chương 3: Thực nghiệm vận dụng nghệ thuật tạo hình của hội họa điểm sắc vào khối 6, 7 Trường THCS Thăng Long.

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ VẬN DỤNG NGHỆ THUẬT ĐIỂM SẮC TRONG TRANH CỦA HỌA SĨ GEOGRES SEURAT VÀO DẠY HỌC MÔN MĨ THUẬT TẠI TRƯỜNG THCS

1.1. Một số khái niệm sử dụng trong luận văn

1.1.1. Tân Ấn Tượng

Tân Ấn Tượng là một trường phái nghệ thuật do hai họa sĩ người Pháp là Georges Seurat và Paul Signac sáng lập ra, dựa trên cơ sở khoa học, dựa trên những thành tựu về quang học, sự tương phản về màu sắc, ánh sáng, rút ngắn các nét vẽ thành các chấm màu nguyên chất đặt cạnh nhau.

1.1.2. Điểm sắc (kỹ thuật Pointillism)

Điểm sắc chính là cách sử dụng kỹ thuật tô màu bằng cách chấm điểm, sử dụng các chấm nhỏ của các màu riêng lẻ chồng lên nhau và liền kề nhau để chúng có thể được hòa trộn bởi mắt người xem thay vì tự trộn các màu sơn.

1.1.3. Hội họa

Hội họa là một ngành nghệ thuật trong đó con người sử dụng màu vẽ để tô lên một bề mặt như là giấy, hoặc vải, để thể hiện các ý tưởng nghệ thuật. Kết quả của công việc đó là các tác phẩm hội họa hay còn gọi là các tranh vẽ.

1.1.4. Dạy học

Có thể hiểu Dạy học là quá trình người thầy hướng dẫn, định hướng cho HS phát hiện, lĩnh hội tri thức mới.

1.2. Khái quát về trường phái hội họa Tân Ấn Tượng và họa sĩ Georges Seurat

1.2.1. Khái quát chung về trường phái Tân Ấn Tượng

Vào cuối thế kỷ XIX, họa phái Ấn tượng phát triển đến đỉnh cao, nối tiếp nó là sự ra đời của họa phái Tân Ấn Tượng (Neo-Impressionism) còn gọi là họa phái điểm sắc (Pointilism) hay họa phái phân điểm (Divisionism).

Tư tưởng của họa phái Tân Ấn Tượng bắt đầu nảy sinh năm 1883. Các họa sĩ Tân Ấn Tượng đã đem sức điệu chia cắt thành bảy loại màu nguyên, tức là màu quang phổ thuần túy, dùng các chấm màu của màu đó, nhờ vào sự tự điều chỉnh của thị giác, kết hợp các màu sắc đó lại với nhau, sự hoà sắc trực tiếp này đã tác động lên thị giác. Cách vẽ này đảm bảo nguyên vẹn độ sáng và độ tinh khiết của màu sắc khiến cho sắc điệu của mặt tranh tươi tắn.

Tham gia họa phái này có 4 họa sĩ: Georges Seurat, Paul Signac, Henry Cross và Maximilien Luce.

1.2.2. Khái quát về cuộc đời và sự nghiệp của họa sĩ Georges Seurat.

Georges Seurat sinh ngày 2 tháng 12 năm 1859 tại Pari, là con thứ ba và là con út của Antoine Chrysostome Seurat và Ernestine Seurat. Georges Seurat bắt đầu nghiên cứu nghệ thuật từ sớm.

Bức *Chiều Chủ Nhật trên Đảo La Grande Jatte 1885* là di sản lâu dài và nổi tiếng nhất của ông, mô tả các thành viên thuộc các tầng lớp xã hội khác nhau, tất cả đều dành một buổi chiều thư giãn tại công viên bên bờ sông Seine ở Paris.

Ông có con trai với cô người mẫu cho bức tranh *Jeune femme se poudrant năm 1889 - 1890* của ông. Trong suốt mùa hè

năm 1890, Georges Seurat dành phần lớn thời gian của mình ở xã Graveline, dọc theo bờ biển. Mùa hè năm đó ông cho ra đời rất nhiều tác phẩm trong đó đáng chú ý là bức: *The Channel of Gravelines, Petit Fort Philippe*.

Vào tháng 3 năm 1891, ông lâm bệnh và vào ngày 29 tháng 3, ông qua đời tại nhà của cha mẹ mình ở Paris. Ông đã để lại một di sản về sự đổi mới nghệ thuật đáng kể, mặc dù qua đời khi còn rất trẻ ở tuổi 31. Cách sử dụng màu sắc của Georges Seurat và tác phẩm của ông với chủ nghĩa điểm sắc là những di sản nghệ thuật lâu dài nhất của ông.

1.3. Vài nét về Chương trình giáo dục phổ thông 2018

1.3.1. Nội dung giáo dục môn Mĩ thuật

Môn học trong chương trình GDPT: Mĩ thuật là môn học thuộc lĩnh vực giáo dục nghệ thuật. Môn Mĩ thuật giúp các em HS hình thành, phát triển năng lực Mĩ thuật, năng lực thẩm mĩ trong lĩnh vực Mĩ thuật. Ngoài ra, môn Mĩ thuật còn giúp HS phát triển năng lực chung ở các môn học, các kĩ năng khác trong cuộc sống. Đặc biệt môn học giáo dục tới HS ý thức kế thừa, phát huy văn hoá nghệ thuật dân tộc.

Yêu cầu cần đạt và nội dung cụ thể ở các lớp theo chương trình GDPT mới 2018: Theo đối tượng thực nghiệm mà học viên tiến hành trong luận văn là khối lớp 6, lớp 7, vì vậy học viên sẽ đưa ra những yêu cầu cần đạt và nội dung cụ thể ở những khối lớp này.

Thông qua Chương trình GDPT mới 2018 về định hướng nội dung giáo dục đối với môn Mĩ thuật GV cũng nắm rõ được vai trò, mục đích, yêu cầu, nội dung chương trình học cụ thể từng lớp học

môn Mĩ thuật ở cấp THCS để từ đó đưa ra kế hoạch dạy học cho phù hợp với lứa tuổi cũng như đặc điểm vùng miền.

1.3.2. Phương pháp giáo dục Mĩ thuật

Việc đổi mới phương pháp dạy học Mĩ thuật theo hướng tiếp cận năng lực là trọng tâm của chương trình. Dạy học Mĩ thuật theo quan điểm phát triển năng lực không chỉ trang bị kiến thức cho HS mà chú trọng rèn luyện năng lực giải quyết vấn đề thẩm mĩ gắn với những tình huống của cuộc sống.

GV cần nắm được phương pháp giảng dạy mới trong Chương trình GDPT 2018 về định hướng nội dung giáo dục đối với môn Mĩ thuật. Người GV dựa theo tình hình thực tế nơi mình công tác, từng đối tượng HS, điều kiện cơ sở vật chất mà áp dụng linh hoạt sáng tạo phương pháp vào giảng dạy sao cho phù hợp.

1.3.3. Hình thức kiểm tra đánh giá kết quả giáo dục môn Mĩ thuật

Có nhiều hình thức kiểm tra, đánh giá khác nhau đối với bộ môn Mĩ thuật. Người GV cần xây dựng kế hoạch và phương pháp dạy học phù hợp để thu thập được thông tin kiến thức, điểm mạnh, điểm yếu, kĩ năng và nhu cầu của từng HS.

1.4. Khái quát về trường THCS Thăng Long

1.4.1. Quá trình hình thành và phát triển

1.4.2. Số lượng, chất lượng đội ngũ GV của trường THCS Thăng Long

1.4.3. Đặc điểm HS trường THCS Thăng Long

Là HS giữa trung tâm thành phố, nên các em có nhiều cơ hội tiếp xúc với môi trường năng khiếu hơn. Rất nhiều em được bố mẹ quan tâm đến việc phát triển năng khiếu. Bên cạnh đó, vẫn còn nhiều HS THCS có quan điểm về việc coi trọng các môn học khác nhau,

nhất là đối với HS lớp 9 là khóa học cuối cấp hai cần nhiều thời gian cho những môn học thi chuyển cấp. Vì vậy, với những HS thực sự yêu thích và có niềm đam mê với môn học mới dành nhiều thời gian cho sáng tạo và chuẩn bị đồ dùng, chất liệu tạo hình đa dạng, phong phú. Tuy nhiên, một số em HS vốn là người không yêu thích môn học nhưng trong quá trình tạo hình sản phẩm vẫn tỏ ra hứng thú khi thực hành với các chất liệu vẽ mới. Mặc dù năng lực vẽ của một số HS còn hạn chế, song các hoạt động mỹ thuật ở trường vẫn luôn diễn ra sôi nổi: hoạt động mỹ thuật trong báo cáo trải nghiệm thực tế, HS ứng dụng mỹ thuật trong trang trí mâm ngũ quả, trang trí ngôi nhà tết, làm tranh xé dán, trong chương trình “Ngày hội văn hóa dân gian” do nhà trường tổ chức hàng năm, tham gia các cuộc thi vẽ tranh do nhà trường và các cấp tổ chức.

1.4.4. Thực trạng dạy học Mỹ thuật tại trường THCS Thăng Long

Phần lớn HS thấy việc học mỹ thuật là một môn học nhẹ nhàng và thoải mái, kiến thức môn Mỹ thuật dễ tiếp thu và dễ ứng dụng. Nhưng thực tế, có rất nhiều HS yêu thích môn Mỹ thuật, có năng khiếu về mỹ thuật nhưng việc định hướng cho HS theo môn học sau này để phát huy khả năng của các em còn chưa kịp thời, dẫn đến việc tác động từ tư tưởng của phụ huynh HS coi trọng các môn học văn hóa mà không cho HS định hướng nghề nghiệp theo môn học mình yêu thích cho dù HS rất có năng khiếu.

1.4.5. Thực trạng dạy học Mỹ thuật cho HS lớp 6, 7 trường THCS Thăng Long

Lứa tuổi HS lớp 6, 7 từ 11-12 tuổi, đây là lứa tuổi có biểu hiện về tâm sinh lý. Các em cảm giác mình đã lớn, nên muốn độc lập trong bài vẽ, muốn thể hiện bản lĩnh của bản thân. Đa phần các em

còn bỡ ngỡ, vụng về trong khi vẽ, điều chỉnh hình vẽ, nét bút không theo suy nghĩ của bản thân. Ở HS lớp 6, đa số các em thích vẽ theo suy nghĩ, ý thích của mình hơn là vẽ theo sự hướng dẫn của GV. Các em vẽ theo những gì mình nghĩ, đặt bút là vẽ vẽ mà không tuân theo trình tự các bước vẽ mà GV hướng dẫn. Chính vì vậy người GV khi đứng lớp không những là người truyền đạt đầy đủ kiến thức cho HS mà luôn luôn phải gần gũi với HS để có thể nắm bắt được những tâm tư tình cảm của HS, nắm được đặc điểm của từng HS để có cách xử lý, hướng dẫn phù hợp với từng trường hợp.

Tiểu kết

Nội dung chương 1 xác định các nội dung chính: Một số khái niệm có liên quan đến đề tài và tạo hình trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học; Khái quát về hội họa Tân Ấn Tượng và họa sĩ Georges Seurat; Vài nét về trường THCS Thăng Long; Thực trạng dạy học vẽ tranh tại trường THCS Thăng Long; Thực trạng dạy học cho HS lớp 6, lớp 7 tại trường THCS Thăng Long; Nhận thức của GV, phụ huynh và HS về tầm quan trọng của môn Mĩ thuật.

Việc tìm hiểu về họa sĩ nổi tiếng trên thế giới là những kiến thức đã được đưa vào chương trình Mĩ thuật, tuy nhiên việc vận dụng hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat lại rất mới mẻ đối với những thế hệ HS muốn học hỏi và tìm hiểu về nghệ thuật. Vậy nên việc đưa những kiến thức này vào giảng dạy Mĩ thuật ở THCS Thăng Long là rất cần thiết.

Chương 2

ĐẶC TRƯNG NGÔN NGỮ TRONG TRANH CỦA HỌA SĨ GEORGES SEURAT VÀ BIỆN PHÁP VẬN DỤNG VÀO DẠY MÔN MĨ THUẬT TẠI TRƯỜNG THCS

2.1. Đặc trưng ngôn ngữ tạo hình trong tranh của họa sĩ Georges Seurat

2.1.1. Các chấm màu và hiệu ứng quang học của màu sắc trong tranh họa sĩ Georges Seurat theo phong cách Tân Ấn Tượng

Nổi bật trong nghệ thuật tạo hình của họa sĩ Georges Seurat là bút pháp chấm màu cùng hiệu ứng quang học. Cách vẽ chấm phân điểm, các sắc tố liền kề nhau trên vòng sắc quang phổ. Các mảng màu đối chọi đặt cạnh nhau tạo nên những tác phẩm của ông mang màu sắc riêng biệt. Sự dày đặc hay thưa thớt của các đốm màu có thể giúp truyền tải độ đậm nhạt, sáng tối một cách vô cùng hiệu quả, tuy nhiên điều đặc biệt trong phong cách hội họa của họa sĩ Georges Seurat là màu sắc. Georges Seurat không pha trộn lẫn màu trên bảng pha màu của mình mà dùng những màu nguyên chất chấm đặt cạnh nhau và theo cơ chế của võng mạc nhận thức thì sẽ được những màu giống như kiểu pha màu. Khi đan xen những chấm đỏ và vàng tạo ra màu da cam, những chấm đỏ đan xen với chấm trắng tạo ra màu hồng. Một màu tím mờ mờ là do chấm đỏ xen lẫn chấm xanh lam, màu xanh lục được tạo ra khi đan xen chấm vàng và lam. Người ta gọi cách làm này là ghép màu chứ không phải trộn màu. Khi sử dụng những màu nguyên này bằng cách vẽ chấm điểm với những tỉ lệ màu khác nhau sẽ tạo nên số lượng sắc thái màu vô tận, từ rất đậm đến sáng ghi trên nền trắng. Các họa sĩ Tân Ấn Tượng vận dụng hiệu quả các nguyên lý trong thuyết màu sắc để từ đó tạo nên hiệu ứng kết

hợp nhiều điểm màu nhằm tạo nên một gam màu tổng thể trong tranh. Phương pháp vẽ độc đáo này sẽ tạo ra hiệu ứng về thị giác khi đặt những đốm màu nguyên chất tương phản cạnh nhau sẽ tạo ra một cảm giác về màu khác hẳn và sự chông chéo của màu sắc sẽ làm cho người xem cảm nhận được sự mới lạ, độc đáo.

Từ việc tìm hiểu này học viên sẽ đưa vào ứng dụng dạy học cho các em học sinh tại trường THCS Thăng long.

2.1.2. Kỹ thuật xử lý mảng, nét trong tranh điểm sắc theo phong cách Tân Ấn Tượng của họa sĩ Georges Seurat.

Cùng với các chấm màu và hiệu ứng quang học của màu sắc trong tranh họa sĩ Georges Seurat theo phong cách Tân Ấn Tượng, là kỹ thuật xử lý mảng, nét trong tranh họa sĩ Georges Seurat, với mảng trong bố cục là vô vàn các đốm màu nguyên tích hợp, cùng với những đường nét hướng lên, những nét cọ lớn và đều nhau.

Qua việc phân tích các tác phẩm tiêu của họa sĩ Georges Seurat để thấy được kỹ thuật xử lý mảng nét trong tranh của họa sĩ, từ đó áp dụng vào giảng dạy ở một số bài học cụ thể cho học sinh trường THCS Thăng Long.

2.2. Vận dụng nghệ thuật điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học Mỹ thuật tại trường THCS Thăng Long.

2.2.1. Nguyên tắc đề xuất xây dựng các biện pháp

Quá trình đề xuất các biện pháp vận dụng hội họa điểm sắc của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học Mỹ thuật tại Trường THCS Thăng Long, Ba Đình, Hà Nội ngoài việc dựa vào những kết quả nghiên cứu lí luận và thực tiễn của đề tài còn phải căn cứ vào một số nguyên tắc cơ bản sau:

- Đảm bảo tính thực tiễn
- Đảm bảo tính khả thi
- Đảm bảo tính khoa học
- Đảm bảo tính đồng bộ, hệ thống
- Đảm bảo tính hiệu quả

2.2.2. Phương pháp và hình thức tổ chức dạy - học môn Mĩ thuật tại trường THCS

Phương pháp giáo dục trong Chương trình môn Mĩ thuật cần phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo của người học. Người GV cần lưu ý những yêu cầu sau:

GV cần linh hoạt tích hợp, lồng ghép nội dung lí thuyết trong phần thực hành; chủ động sáng tạo kết hợp kiến thức của các môn học khác, kiến thức trong cuộc sống vận dụng vào các bài giảng môn Mĩ thuật một cách thực tiễn, hiệu quả và hợp lý.

GV cần chú trọng phương pháp dạy học trải nghiệm. Để HS vận dụng được kiến thức, kĩ năng vào thực hành, thể hiện ý tưởng sáng tạo và đưa các sản phẩm vào đời sống, GV cần vận dụng linh hoạt các phương pháp, kĩ thuật, không gian hoạt động và các hình thức tổ chức dạy học; khai thác, sử dụng hợp lí thiết bị dạy học, mạng Internet; tận dụng các chất liệu, vật liệu sẵn có ở địa phương; nhằm huy động kiến thức, kinh nghiệm, kích thích trí tưởng tượng, tư duy hình ảnh thẩm mĩ của HS.

Trong một hoạt động dạy học có nhiều phương pháp, kĩ thuật dạy học khác nhau, GV cần sử dụng các phương pháp sao cho phù hợp.

GV cần linh hoạt sử dụng các phương pháp dạy - học cho phù hợp từng phân bài học. Mỗi hoạt động GV có thể dùng một số phương pháp độc lập như: thuyết trình, vấn đáp, đàm thoại, thảo luận... hoặc kết hợp cùng lúc nhiều phương pháp khác nhau như minh họa và thuyết trình; phương pháp kể chuyện, đóng vai và chia sẻ... Ngược lại mỗi phương pháp dạy - học có thể dùng trong nhiều hoạt động khác nhau, ví dụ phương pháp chia sẻ có thể áp dụng trong phân bài chia sẻ kiến thức mới hoặc kết quả sản phẩm...

2.2.3. Biện pháp vận dụng hội họa điểm sắc của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học môn Mĩ thuật tại trường THCS Thăng Long

Qua những nghiên cứu về thực trạng dạy học, kế hoạch dạy học Mĩ thuật tại trường THCS Thăng Long, Ba Đình, Hà Nội cùng với việc áp dụng các phương pháp giảng dạy Mĩ thuật, nắm bắt tâm lý HS và tính chất đặc thù của HS, học viên muốn hướng các kiến thức về hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat đến với HS của trường. Học viên chọn cách thức vận dụng vào các bài học cụ thể cho khối lớp 6, khối lớp 7. Qua nghiên cứu về hội họa điểm sắc của họa sĩ Georges Seurat học viên muốn các em học hỏi, biết nhiều hơn đến các cách vẽ, cách thể hiện màu sắc mới lạ của họa sĩ nổi tiếng trên thế giới. Cùng với các chấm màu và hiệu ứng quang học là kĩ thuật xử lý mảng nét trong tranh của họa sĩ Georges Seurat, với những đề tài về tranh phong cảnh, tranh sinh hoạt, tranh tĩnh vật..., cách thể hiện tranh đa dạng, có thể vận dụng được vào nhiều bài học của các em. Việc lựa chọn những tác phẩm phù hợp nhất đưa vào giảng dạy cụ thể sẽ giúp HS có thể hình dung rõ hơn về kĩ thuật sử dụng bút pháp điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat

cũng như biết cách vận dụng vào bài vẽ của mình như thế nào? Một trong những yếu tố vô cùng quan trọng để đạt hiệu quả cao trong bài học đó là người GV cần vận dụng linh hoạt, sáng tạo các phương pháp dạy học tích cực. Trên cơ sở đó, các em HS có thể ứng dụng một cách tích cực và sáng tạo vào trong thực hành để tạo nên những tác phẩm mang màu sắc, và âm hưởng riêng.

2.2.3.1. Trải nghiệm với các chấm màu qua chủ đề: “Biểu cảm của màu sắc”, khối lớp 6 (sách Chân trời sáng tạo)

Dựa trên việc nghiên cứu đặc điểm lứa tuổi cũng như kế hoạch dạy học của khối lớp, học viên nhận thấy việc trải nghiệm với các chấm màu để tạo hiệu ứng rung rinh trên bề mặt tranh trong bài “Tranh in hoa lá” thuộc chủ đề: “Biểu cảm của màu sắc” chương trình học Mỹ thuật lớp 6 là hợp lý.

2.2.3.2. Vận dụng sự chuyển động của màu sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào chủ đề: “Phong cảnh thiên nhiên”, khối lớp 7 (sách Định hướng phát triển năng lực)

Sau khi nghiên cứu và chuẩn bị cho kế hoạch thực nghiệm học viên tiến hành thực nghiệm bài “Phong cảnh thiên nhiên” vào lớp 7A5 - lớp thực nghiệm, lớp 7A6 - lớp đối chứng. Bài học thực nghiệm tại lớp 7A5 với mục tiêu giúp các em HS chỉ ra được cách thực hiện một số hình thức mỹ thuật để diễn tả vẻ đẹp của phong cảnh thiên nhiên. Tạo được các sản phẩm mỹ thuật theo chủ đề phong cảnh thiên nhiên theo phong cách hội họa điểm sắc của Geogres Seurat. Cảm nhận được vẻ đẹp phong cảnh thiên nhiên qua chấm, nét, mảng màu, không gian trong sản phẩm mỹ thuật. Cảm nhận được sự hài hòa, chuyển động của chấm, nét, hình, màu...trong các sản phẩm mỹ

thuật. Nhận ra vẻ đẹp của của phong cảnh thiên nhiên quanh mình, yêu thiên nhiên, yêu quê hương đất nước và có ý thức giữ gìn môi trường.

Tiểu kết

Chương 2 luận văn nghiên cứu hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat và biện pháp vận dụng vào dạy học môn Mỹ thuật tại trường THCS Thăng Long:

Thông qua tìm hiểu kĩ thuật chấm màu cùng hiệu ứng quang học và phân tích một số tác phẩm của họa sĩ Georges Seurat, ta thấy được lối vẽ và cách sử dụng màu sắc của họa sĩ rất phù hợp với lối sử dụng màu tươi sáng, rực rỡ của các em HS.

Chương 2 luận văn nêu những nguyên tắc đề xuất và các phương pháp, hình thức tổ chức phù hợp với việc dạy học mỹ thuật trong trường THCS. Đưa ra các ứng dụng trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học môn Mỹ thuật tại trường THCS Thăng Long.

Chương 3

THỰC NGHIỆM VẬN DỤNG NGHỆ THUẬT TẠO HÌNH CỦA HỘI HỌA ĐIỂM SẮC VÀO KHỐI 6; 7 TRƯỜNG THCS THĂNG LONG

3.1. Mục tiêu thực nghiệm

Thực nghiệm sư phạm được tiến hành nhằm đánh giá kiểm nghiệm tính khả thi, tính hiệu quả của việc vận dụng hội họa điểm sắc của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học tại trường THCS Thăng Long, quận Ba Đình, thành phố Hà Nội. Việc thực nghiệm và vận dụng vào dạy và học thực tế góp phần tạo hứng thú cho HS yêu thích môn học. Qua thực nghiệm GV đánh giá và nhìn nhận rõ hơn về ưu và nhược điểm để từ đó rút kinh nghiệm sửa chữa bổ sung vào nghiên cứu. Hoàn thiện nghiên cứu và vận dụng hiệu quả cao hơn nữa vào bài học.

3.2. Nội dung thực nghiệm

HS nắm bắt được đặc điểm tạo hình của hội họa điểm chấm thuộc trường phái Tân Ấn Tượng.

Ứng dụng tạo hình cho chủ đề: “Phong cảnh thiên nhiên”, khối lớp 7 và chủ đề: “Biểu cảm của màu sắc”; Bài 3 - “Tranh in hoa lá”, khối lớp 6.

Kết hợp liên môn giữa vật lý, khoa học và lịch sử chia sẻ nội dung, ý nghĩa của sản phẩm mà HS có ý tưởng xây dựng nên.

3.3. Đối tượng thực nghiệm

HS lớp 6, 7 trường THCS Thăng Long

Chọn lớp thực nghiệm:

- Lớp thực nghiệm 6A2 có 41 HS.
- Lớp đối chứng 6A4 có 41 HS.

- Lớp thực nghiệm 7A5 có 50 HS.
- Lớp đối chứng 7A6 có 50 HS.

Lớp thực nghiệm và lớp đối chứng có sĩ số bằng nhau, mức độ kiến thức, kĩ năng học mỹ thuật tương đương nhau.

3.4. Tổ chức thực nghiệm

3.4.1. Các bước thực nghiệm

- Bước 1: Chọn lớp thực nghiệm và lớp đối chứng.
- Bước 2: Xây dựng kế hoạch thực nghiệm.
- Bước 3: Thực nghiệm giảng dạy.

3.4.2. Quá trình tiến hành

3.4.2.1. Chọn lớp thực nghiệm và lớp đối chứng:

Học viên đã tiến hành kiểm tra khảo sát kết quả học tập của HS một số lớp trong 2 khối 6 và 7 để lập bảng thống kê, dựa trên số liệu bảng thống kê. Trong 2 khối lớp 6 và lớp 7, học viên lựa chọn mỗi khối 2 lớp có kết quả học tập tương đương nhau. Khảo sát này là cơ sở để đánh giá kết quả thực nghiệm của luận văn.

3.4.2.2. Kế hoạch thực nghiệm:

Ở 2 khối lớp 6 và khối lớp 7. Sau khi chọn ở mỗi khối 2 lớp đối chứng và thực nghiệm, học viên thực hiện giảng dạy cùng một bài học. Lớp đối chứng học viên dạy theo đúng giáo trình và chương trình học Mỹ thuật bộ đề ra, lớp thực nghiệm học viên đưa hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học chủ đề khối 6: "*Biểu cảm của màu sắc*"; Bài 3 - *Tranh in hoa lá* (sách Chân trời sáng tạo) và chủ đề khối 7: *Tranh phong cảnh* (sách Định hướng năng lực).

3.4.2.3. Thực nghiệm giảng dạy

* Thực nghiệm giảng dạy Chủ đề: “*Biểu cảm của màu sắc*” - Bài 3:
Tranh in hoa lá – Mĩ thuật lớp 6

* Thực nghiệm giảng dạy Chủ đề: “*Phong cảnh thiên nhiên*” - Mĩ
thuật lớp 7

3.5. Tổng kết và đánh giá thực nghiệm

3.5.1. Tổng kết thực nghiệm

3.5.1.1. Kết quả thực nghiệm

* Kết quả khảo sát trước thực nghiệm:

Tiến hành khảo sát kết quả học và bài vẽ của HS 2 lớp 6A2 và 6A4 trước thực nghiệm. Hàng ngày bài vẽ của HS được đánh giá hoàn thành, ở mức đạt hoặc chưa đạt. Trong quá trình tiến hành khảo sát, kết quả học tập của HS được đánh giá ở 3 mức: Năng khiếu, đạt, chưa đạt để có thể thống kê rõ hơn số HS có năng khiếu trong hoạt động thực hành mĩ thuật.

Tiến hành khảo sát kết quả học và bài vẽ của HS 2 lớp 6A2 và 6A4 trước thực nghiệm. Kết quả cho thấy khả năng học mĩ thuật và thể hiện bài vẽ của HS hai lớp tương đương nhau.

3.5.1.2. Phân tích kết quả thực nghiệm

Thống kê kết quả thực nghiệm về bài vẽ và tinh thần thái độ cho thấy:

- Kết quả bài vẽ của các khối sau thực nghiệm:

Lớp 6:

- + Sản phẩm thể hiện năng khiếu: Số lượng tăng.
- + Sản phẩm đạt: Giảm.
- + Sản phẩm chưa đạt: Không có.

Lớp 7:

- + Sản phẩm thể hiện năng khiếu: Số lượng tăng

+ Sản phẩm đạt: Giỏi.

+ Sản phẩm chưa đạt: Không có.

3.5.2. Đánh giá thực nghiệm

3.5.3. Nguyên nhân và hạn chế

Tiểu kết

Chương 3 của luận văn tập trung nghiên cứu thực nghiệm tạo hình tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học vẽ tranh tại trường THCS Thăng Long gồm: mục tiêu thực nghiệm; đối tượng thực nghiệm; tổ chức thực nghiệm; tổng kết và đánh giá thực nghiệm.

Việc vận dụng đưa các giá trị nghệ thuật tạo hình cùng việc đánh giá những giá trị nghệ thuật của các họa sĩ nổi tiếng thế giới vào trong môi trường giảng dạy cấp THCS là vô cùng bổ ích và lý thú. Đối với lứa tuổi HS THCS, các em rất dễ dàng thích nghi với các phương pháp vẽ mới lạ, độc đáo. Vì vậy, khi đưa ra phong cách hội họa điểm sắc của họa sĩ Georges Seurat vào giảng dạy học viên đã thấy được sự hứng thú, say mê của HS trong các tiết học thực nghiệm. Kết quả khảo nghiệm đã cho thấy việc vận dụng hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào giảng dạy mà luận văn đã đề xuất có tính cấp thiết và khả thi. Thông qua kết quả thực nghiệm sự phạm tính hiệu quả của biện pháp cũng đã được khẳng định.

KẾT LUẬN

Quá trình nghiên cứu, thực hiện đề tài: “Vận dụng hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào dạy học Mĩ thuật tại trường THCS Thăng Long, quận Ba Đình, thành phố Hà Nội” tác giả đã thu được kết quả nhất định.

Khẳng định tính đúng đắn của đề tài nghiên cứu, là một hướng đi phù hợp với lứa tuổi HS, giúp HS phát huy được tối đa tính sáng tạo và khả năng của chính mình

Kết quả thực nghiệm sư phạm cho thấy, vận dụng nghệ thuật điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào chủ đề: “Biểu cảm của màu sắc” - khối 6 và Chủ đề: “Tranh phong cảnh” - khối 7, HS không chỉ được tìm hiểu thêm về phong cách vẽ của hội họa Tân Ấn Tượng, kĩ thuật chấm màu trong tranh của họa sĩ Georges Seurat mà còn thấy được sự khác nhau giữa phong cách vẽ của các họa sĩ giai đoạn trước và sau Tân Ấn Tượng.

Phương pháp vận dụng hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat vào bài học, đã mang lại kết quả sản phẩm mĩ thuật của HS phong phú hơn trong chủ đề: “Biểu cảm của màu sắc” và chủ đề: “Tranh phong cảnh” nói riêng và trong các chủ đề khác của môn Mĩ thuật nói chung. Từ thực nghiệm này, học viên muốn nhấn mạnh, việc ứng dụng hội họa điểm sắc trong tranh của họa sĩ Georges Seurat có thể áp dụng cho nhiều phương pháp, nhiều bài học, nhiều kiểu dạng, và nhiều khối lớp. Qua đó góp phần nâng cao chất lượng dạy và học giúp HS hào hứng hơn trong các giờ học mĩ thuật.